

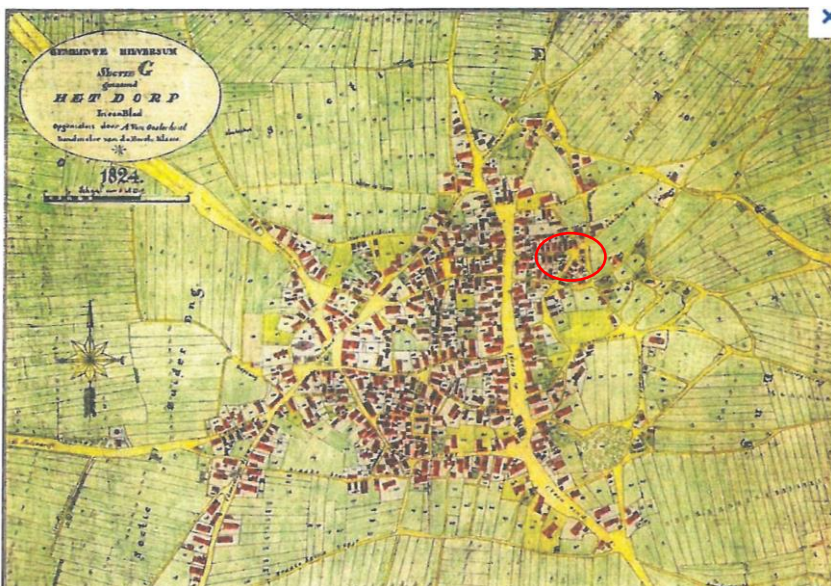
Leeuwenstraat 21 t/m 27, De Gooische herberg

De bebouwing van Leeuwenstraat 21 t/m 27 bestaat uit meerdere bouwvolumes. De drie panden Leeuwenstraat 23 t/m 27 zijn als één bouwvolume herkenbaar. Op de kadastrale minuut van 1824 staan ze al aangegeven waaruit blijkt dat ze van oudere datum zijn. Op de kadastrale minuut van 1874 staat ze als vier panden aangegeven. Mogelijk is het bredere pand Leeuwenstraat 23 ontstaan uit samenvoeging van twee panden.

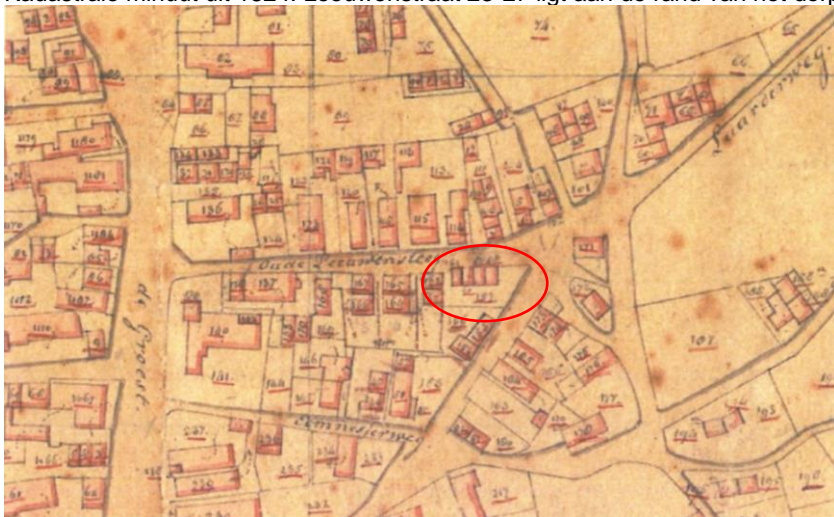
De panden bestaan uit een begane grond met zolderverdieping. De nokrichting van de kapconstructie loopt parallel aan de straat. Het dak heeft een mansardevorm. De voorgevel is ter plaatse van de zolderverdieping opgetrokken, zodat het vanaf de straat lijkt dat de panden twee volwaardige bouwlagen hebben. Mogelijk is dit in een later stadium gedaan. De gehele voorgevel is bepleisterd en van schijnvoegen voorzien en wordt afgesloten door een kroonlijst.

Leeuwenstraat 21 is later gebouwd. Op de oudste kaarten staat het perceel nog als onbebouwd aangegeven. De kadastrale minuut van 1874 laat nog steeds een onbebouwd perceel zien. Op de kaart van 1905 staat bebouwing aangegeven, waaruit duidelijk wordt dat het bouwvolume in het laatste kwart van de 19e-eeuw is gerealiseerd.

Het bouwvolume bestaat uit een begane grond met zolderverdieping. Het bouwvolume volgt de geknikte vorm van het perceel op de hoek van de Leeuwenstraat en de Kampstraat. De nokrichting van de mansardekap staat haaks op de Leeuwenstraat en volgt de vorm van het bouwvolume. De kopgevels zijn van een geveltop voorzien. Bij een verbouwing in 1907 is de voorgevel op de hoek opgetrokken en op dezelfde hoogte gebracht als de kroonlijst van de naastliggende panden. Hiermee is getracht de gevel in eenheid te brengen met de naastliggende bebouwing.

Kadastrale minuut uit 1824. Leeuwenstraat 23-27 ligt aan de rand van het dorp

Kadastrale minuut uit 1874, De bebouwing heeft nog een open en landelijk karakter

Kadastrale minuut uit 1905, na de bouw van het station is het gebied verstedelijkt.

Het pand Leeuwenstraat 21 kreeg vermoedelijk meteen bij de bouw of snel erna een winkel-woonhuis bestemming. In ieder geval is dit omstreeks 1900 het geval. Het pand had een winkelpui met een kleine portiek onder een stalen lateibalk. In 1907 is Leeuwenstraat 21 samengevoegd met Leeuwenstraat 23 en is de bestaande winkelpui verbreed richting nummer 23. Hierbij ontstond een symmetrisch geheel in Jugendstilvorm, met de portiek in het midden en aan weerszijden een breed etalagevenster. Deze pui is in de huidige bebouwing nog aanwezig. De Jugendstil indeling van de rechter etalage en de portiek zijn verwijderd. Bij deze verbouwing is ook de voorgevel aan de linker zijde opgetrokken en het geheel bepleisterd en van schijnvoegen voorzien om de voorgevel bij de voorgevels van Leeuwenstraat 23-27 aan te laten sluiten. De oorspronkelijke entree deur van Leeuwenstraat 23 is behouden gebleven. Het rechter venster op de begane grond is bij de verbouwing van 1907 aan weerszijden voorzien van een lager zijraam met kwartrond siermetsel- en tegelwerk erboven.

De panden Leeuwenstraat 23 t/m 27 waren oorspronkelijk woonhuizen, gebouwd in een typerende dorpsarchitectuur. Dit was in 1903 nog het geval. In 1907 is, zoals beschreven, Leeuwenstraat 23 bij Leeuwenstraat 21 gevoegd en de begane grond verbouwd tot winkel. In de nakomende periode is ook de begane grond van Leeuwenstraat 27 tot winkel verbouwd en van een nieuwe winkelpui voorzien.

In 1923 is vervolgens de begane grond van Leeuwenstraat 25 verbouwd tot winkel en is een symmetrische winkelpui toegevoegd. Deze winkelpuien zijn in de huidige bebouwing nog aanwezig. De vensters op de verdieping van de panden zijn behouden gebleven maar de ramen zijn grotendeels vervangen. De mansardekap van Leeuwenstraat 21 is voorzien van grote dakkapellen.

Leeuwenstraat 21-27. Op de linker foto uit 1903 zijn de nummers 23-27 nog in gebruik als woonhuis. Op de rechter foto zijn nummer 21 en 23 samengevoegd en verbouwd tot winkel.

Leeuwenstraat 21-27 eind twintiger jaren. De panden zijn verbouwd tot winkel-woonhuizen. De boerderijen aan de overkant zijn vervangen door grootschalige nieuwbouw. Als gevolg van de geleidelijke verstedelijking is een staalkaart van architectuur ontstaan in de Leeuwenstraat.

Leeuwenstraat 21-27, huidige toestand.

In de huidige toestand bevinden de panden Leeuwenstraat 21 t/m 27 zich in een weinig florissante toestand. Door achterstallig onderhoud, reclametoevoegingen en verwijderde elementen heeft het geheel een onsamenhangende uitstraling. Echter de bouwvolumes bevinden zich nog in de oorspronkelijke toestand. Hierdoor behoren de panden Leeuwenstraat 23-27 tot de oudere bebouwing van Hilversum. Leeuwenstraat 21 is in het derde kwart van de 19e eeuw toegevoegd. Door aanpassingen in de nakomende periode is dit bouwvolume in eenheid gebracht met de bebouwing van Leeuwenstraat 23-27. Hierdoor vormen de panden als geheel een herkenbaar restant van de oudere bebouwing in de dorpskern van Hilversum. In de achterliggende Kampstraat, Spoorstraat en aan de Groest bevinden zich eveneens nog enkele bouwvolumes van de oude dorpsbebouwing.

Leeuwenstraat 21 t/m 27 bevond zich aan het eind van de 19e eeuw aan de rand voor het dorp. Met de aanleg van het spoor en de realisatie van het station kwam de straat in de zone tussen het dorp en het stationsgebied te liggen. De Leeuwenstraat werd toen een verbindingroute van het station naar het dorpscentrum (Groest). Vanaf deze tijd nemen de bouwactiviteiten toe en verdicht de bebouwing zich aanzienlijk. Onbebouwde percelen werden bebouwd en bestaande bebouwing verbouwd of vergroot. De bouwhausse is goed zichtbaar bij vergelijking van de kadastrale kaarten uit 1874 en 1905. Door de ontstane centrale ligging veranderde het gebied van een open, landelijke omgeving naar een wijk met een meer stedelijk karakter.

Als gevolg van deze ontwikkeling is ook Leeuwenstraat 21 ontstaan. Het onbebouwde perceel op de hoek van de Leeuwenstraat en Kampstraat werd na de realisatie van het station bebouwd. Ook in de bebouwing van Leeuwenstraat 23 t/m 27 is de verstedelijking zichtbaar. De voormalige woonhuizen zijn aan het eind van de 19e en begin van de 20e eeuw verbouwd tot winkels. De winkelpuien die in deze tijd zijn ontstaan zijn in de huidige bebouwing nog aanwezig.

Gaafheid

De bebouwing van Leeuwenstraat 21 t/m 27 lijkt op het eerste gezicht een onsamenhangend geheel. Echter na analyse blijkt dat de bebouwing zich nog grotendeels in de oorspronkelijke staat bevindt. De bouwvolumes van Leeuwenstraat 23 t/m 27 bevinden zich nog in de toestand zoals ze zich in de 19e eeuw bevonden. De bouwvolumes en voorgevels zijn als eenheid met elkaar gebouwd. Leeuwenstraat 21 is later toegevoegd en is vervolgens in vormgeving aangepast aan de naastliggende panden. De huidige onsamenhangende uitstraling blijkt met name in de huidige afwerking en toegevoegde (reclame)elementen te zitten. Deze kunnen eenvoudig worden verwijderd waardoor de gaafheid van het geheel wordt hersteld.

Ensemblewaarde

Leeuwenstraat 21 t/m 27 is aan de rand van de dorpsbebouwing ontstaan. Na aanleg van het spoor en realisatie van het station heeft het gebied een ontwikkeling van verstedelijking doorgemaakt. Hierbij is in de loop van de tijd veel oude bebouwing verloren gegaan en vervangen door grootschaliger nieuwbouw. Leeuwenstraat 21 t/m 27 vormt een herkenbaar restant van de oudere bebouwing in de dorpskern van Hilversum. In de achterliggende Kampstraat, Spoorstraat en aan de Groest bevinden zich eveneens nog enkele bouwvolumes van de oude dorpsbebouwing. De restanten van de oudere bebouwing in het centrum laten de historische structuur van het oude dorp herkenbaar en houden het dorpse karakter erfahrbaar. Deze bebouwing heeft met elkaar een hoge ensemblewaarde.

Cultuurhistorische waarde

De panden Leeuwenstraat 23 t/m 27 zijn gebouwd als woonhuizen. Met de verstedelijking zijn de woningen aangepast tot winkel-woonhuizen. Hiermee volgen ze het proces van verstedelijking dat het dorpscentrum vanaf de 19e eeuw heeft doorlopen. Veel van de oude, kleinschalige bebouwing is vervangen door nieuwbouw. Dit proces van geleidelijke verstedelijking en schaalvergroting heeft vanaf de 19e eeuw, gedurende de hele 20e eeuw plaatsgevonden. Hierdoor bevindt zich in de Leeuwenstraat een staalkaart aan architectuur uit verschillende tijden. Leeuwenstraat 21 t/m 27 is hiervan het oudst en heeft hierdoor cultuurhistorische waarde. Door behoud blijft de interessante ontwikkeling van dorps- naar stadsstraat gedurende de 19e en 20e eeuw erfahrbaar.

Architectonische waarde

Leeuwenstraat 21 t/m 27 is kleinschalig van opzet en bestaat uit eenvoudige dorpsbebouwing. De bebouwing is echter als eenheid vormgegeven. De bepleisterde voorgevel en de kroonlijst benadrukken deze eenheid en geven het geheel architectonische kwaliteiten. In het begin van de 20e eeuw zijn verschillende aanpassingen gedaan om de panden geschikt te maken als winkel-woonhuizen. Deze aanpassingen zijn als herkenbare toevoegingen zichtbaar en zijn in de huidige bebouwing nog aanwezig. De architectuur ondersteunt in stijl en bouwwijze de kleinschalige opzet en representeert het dorpse karakter. Hierdoor zijn de panden Leeuwenstraat 21 t/m 27 duidelijk herkenbaar als oude dorpsbebouwing uit de periode voor de verstedelijking.

Conclusie

Leeuwenstraat 21 t/m 27 is met name van belang voor de cultuurhistorische en ensemblewaarde. Het feit dat Leeuwenstraat 21 t/m 27 de oudste bebouwing is in de Leeuwenstraat geeft de panden waarde. De architectuur en bouwwijze ondersteunen deze waarde. Samen met andere oudere bebouwing in de omliggende straten laat het de dorpse structuur en karakter erfahrbaar. Tevens blijft met behoud de staalkaart van verschillende typen bebouwing uit de 19e en 20e eeuw in de Leeuwenstraat behouden, waardoor de ontwikkeling van dorp naar stad zichtbaar blijft. De architectuur ondersteunt deze waarden en sluit aan bij de kleinschalige en landelijke opzet waaruit de Leeuwenstraat zich heeft ontwikkeld tot stedelijke straat.